

คุณสมบัติของกัลยาณมิตรและหลักธรรมการคบมิตร

Qualifications of the friends And the principles of friendship

นางสาวสุชวสา ชิตะปัญญา ^๑

บทคัดย่อ

กัลยาณมิตรคือเพื่อนแท้, เพื่อนดี, เพื่อนผู้หวังดี, มีองค์คุณ 7 ประการหรือมิตรแท้ที่ควรคบหา 4 ประเภท ซึ่งจะตรงกันข้ามกับ อมิตร มิตรต้องห้าม หรือมิตรเทียม ที่ไม่ควรคบหา 4 ประเภท และหาได้ง่ายกว่ามิตรแท้บนโลกใบนี้แต่ธรรมชาติของมนุษย์นั้นต้องมีความสัมพันธ์กับมนุษย์ด้วยกันธรรมชาติของมนุษย์ต้องการเพื่อน ต้องการสังคมที่ดีในสังคมที่มีความเห็นแก่ตัวอย่างมากในปัจจุบัน ทำให้เกิดการขาดแคลนกัลยาณมิตรที่ดีเป็นอย่างมาก

Abstract

Kalyanamitta is a true friend, a good friend, a good friend, 7 kinds of virtue or true friends who should be in 4 types of associations which are the opposite of forbidden or artificial friends. That should not be in 4 types of fellowship and easier to find than a true friend on this planet, but human nature must have a relationship with humans together. Want a good society in a society that is very selfish today causing a shortage of very good friends

^๑ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทนำ

คุณสมบัติของกัลยาณมิตร ที่บัณฑิตและทุกคนควรได้นำไปศึกษาและพัฒนาตน เลือกจะใช้เป็นหลักในการทำหน้าที่ต่อผู้อื่นหรือคบหาเข้าหามิตร แล้วจะเป็นเหตุให้เกิดความดีงามและความเจริญมาสู่ตน สู่ครอบครัว สู่สังคม อีกทั้งยังจัดปัญหาสังคมไม่นำพาตนไปสู่บาปบุญ เพื่อประโยชน์สุขต่อสังคมโลกต่อไป ผู้ที่มุ่งพัฒนาตนควรมีคุณสมบัติของกัลยาณมิตรที่สมควรจะมีคุณสมบัติพิเศษ พื้นฐานเป็นกัลยาณมิตรที่ดีในการคบหาบุคคลที่เรียกว่ากัลยาณมิตรธรรม ๗ ประการ

กัลยาณมิตรหรือมิตรแท้ นั้น ต้องมีลักษณะของผู้ให้ เป็นผู้มีการคุณ คอยป้องกันไม่ให้ได้รับภัยอันตรายใดๆ ทั้งร่างกายและทรัพย์สิน เมื่อยามมีภัยตกอยู่ในห้วงอันตรายก็ไม่ทอดทิ้งกัน สามารถเป็นที่พึ่งพิงได้ ยินดีให้ความช่วยเหลือ ขอน้อยก็ให้มาก หรือแม้ไม่เอ่ยปากขอก็ให้ด้วยความเต็มใจ มิตรร่วมสุขร่วมทุกข์ มีเรื่องอะไรก็ไม่ปิด ไม่มีความลับ แต่ให้ความไว้วางใจซื่อสัตย์ต่อกัน

พระพุทธองค์ ทรงให้ความสำคัญกับกัลยาณมิตร กล่าวว่า “ภิกษุทั้งหลาย เมื่อดวงอาทิตย์อยู่ย่อมมีอรุณขึ้นมาก่อน เป็นบุพนิมิต ฉันใด ความมีกัลยาณมิตร ก็เป็นตัวนำ ฉันนั้น ภิกษุผู้มีกัลยาณมิตร พึงหวังสิ่งนี้ได้ คือจักเจริญ จักทำให้มาก ซึ่งอสังฆาภิคมรรค”

(พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต)).
(๒๕๕๓)

การดำรงตนบนฐานะของความเป็นกัลยาณมิตรนั้นเป็นสิ่งสำคัญมาก บางคนมักพร่ำสอนคนอื่นแต่ลืมหันกลับมาพิจารณาตัวเองว่ามีคุณสมบัติพอที่จะแนะนำผู้อื่นได้เพียงใด ตัวเราเองนั้นก็ควรจักได้ทำหน้าที่คุณสมบัติของกัลยาณมิตรให้ครบถ้วนสมบูรณ์เช่นกัน ดังนี้

๑. บีโย แปลว่า น่ารัก น่ารัก ในฐานะที่เป็นที่สบายใจและสนิทสนม ชวนให้อยากเข้าไปปรึกษา ได้ถามหมายถึง เป็นที่สบายใจเมื่อเข้าไปใกล้ คือเมื่อได้พบเจอครั้งใดก็มีความสุข มีแต่ความสดชื่น แจ่มใส ว่าจริงเมื่อบานใจอยู่เป็นนิตย์ ยิ่งได้เข้าไปใกล้ได้สนทนาพูดคุยด้วยแล้ว ยิ่งสบายใจ ชวนให้ปรึกษาได้ถาม

การที่กัลยาณมิตรจะมีลักษณะอย่างนี้ได้ จะต้องฝึกกิริยามารยาทให้เรียบร้อย นุ่มนวลสง่างามในทุกอิริยาบถ มีอัธยาศัยดีงาม มีหัวใจของความเอื้อเฟื้อ ชอบให้ความช่วยเหลือ ด้วยตระหนักในคุณค่าของบุญ กัลยาณมิตรที่มีคุณสมบัติข้อนี้ อุปมาเหมือนพระจันทร์ในคืนวันเพ็ญ มีความสว่างไสว ชุ่มเย็นชวนมอง เป็นที่ชื่นชอบของคนทั้งหลาย

๒. ครุ แปลว่า น่าเจริญใจ หรือน่ายกย่อง ในฐานะทรงคุณคือความรู้และภูมิปัญญาแท้จริง ทั้งเป็นผู้ฝึกอบรมและปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ ควรเอาอย่างทำให้ระลึกและเอ๋ยอ้างด้วยซาบซึ้งภูมิใจหมายถึง เป็นผู้ที่ดีมไปด้วยคุณธรรมความดีจนเป็นที่ทราบโดยทั่วไป เมื่อหมั่นปฏิบัติได้พบเห็นก็อดไม่ได้ที่จะแสดงความเคารพด้วยความชื่นชม นอกจากนี้แล้วกัลยาณมิตรยังเป็นผู้วางตนได้อย่างเหมาะสมตลอดเส้นทางในการทำหน้าที่ กัลยาณมิตร จนทำให้หมั่นปฏิบัติทั้งหลายเกิดความมั่นใจ อบอุ่นใจ เชื่อมกันอย่างสนิทใจว่า กัลยาณมิตรจะเป็นที่พึ่งที่ปรึกษาได้อย่างแน่นอน

ผู้ที่จะเป็นกัลยาณมิตรได้ดังกล่าวนั้น จะต้องฝึกตนเองให้มีความพร้อมในการให้คำปรึกษาตอบปัญหาได้อย่างไม่ติดขัด คำสอนไม่ผิดพลาด วางตนได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการให้เกียรติแก่หมั่นปฏิบัติ มีความหนักแน่นมั่นคง ไม่หวั่นไหวด้วยลาภยศ สรรเสริญ สุข เลื่อมลาภ เลื่อมยศ นินทา ทุกข์ ไม่มีอคติ ลำเอียงเพราะรัก เพราะเกลียด เพราะหลง หรือเพราะกลัว ทำอะไรตรงเส้นคงวา โดยเฉพาะเรื่องเวลาและคำพูด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องส่วนตัว ครอบครัว แม้ความรับผิดชอบในหน้าที่การงานและการทำหน้าที่กัลยาณมิตร

หากกัลยาณมิตรมีทั้งความน่ารักและน่าเคารพก็จะเป็นที่น่าเข้าไปใกล้ และเป็นที่เกรงใจของกัลยาณมิตรและหมู่ญาติทั้งหลาย

๓. ภาพนีย แปลว่า รู้จักพูดให้ได้ผล รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไรควรพูดอะไรอย่างไร คอยให้คำแนะนำว่ากล่าวตักเตือนเป็นที่ปรึกษาที่ดี หมายถึง ความรู้สึกชื่นชมที่เกิดขึ้นภายใน และอดไม่ได้ที่จะเอาคุณธรรมความดีของกัลยาณมิตรมากล่าวเล่าขานให้หมู่ญาติทั้งหลายได้รับฟังอย่างไม่รู้เบื่อ อยากจะชักชวนหมู่ญาติทั้งหลายให้ได้ไปพบเจอ ได้ไปฟังธรรมจากกัลยาณมิตร เพราะเชื่อมั่นว่า ไม่ว่าหมู่ญาติจะมีปัญหายุ่งยาก หนักหนาเพียงใด กัลยาณมิตรย่อมแก้ไขให้ได้หมดทั้งสิ้น

กัลยาณมิตรจะมีลักษณะอย่างนี้จะต้องเพียบพร้อมไปด้วยภูมิปัญญาทางโลก และเต็มเปี่ยมไปด้วยภูมิปัญญาทางธรรม เมื่อจะพูดก็พูดดี เมื่อลงมือทำก็ยิ่งทำได้ดีกว่าที่พูดเสียอีก คุณสมบัติข้อนี้ย่อมทำให้กัลยาณมิตรเป็นศูนย์รวมแห่งความศรัทธา คือทั้งน่ารัก น่าเคารพ และน่าเทิดทูน ย่อมจะมีอานิสงส์ต่อการทำหน้าที่กัลยาณมิตรได้อย่างดีเยี่ยม เพราะเพียงได้ยินก็ทำให้เกิดความประทับใจแล้ว กัลยาณมิตรที่มีคุณสมบัติข้อนี้อุปมาเหมือนดวงอาทิตย์ยามเที่ยง โซดิวช่วงซาวาลเป็นใหญ่ในท้องฟ้า

๔. วตฺตา จ แปลว่า รู้จักพูดให้ได้ผล รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไรควรพูดอะไรอย่างไร คอยให้คำแนะนำว่ากล่าวตักเตือนเป็นที่ปรึกษาที่ดี หมายถึง จลตพฺร่าสอนให้ได้ผล หมายถึง มีความสามารถพูดโน้มน้าวให้หมู่ญาติหรือคนรอบข้างทำตามในสิ่งที่ดีงาม ชี้แจงพฺร่าสอนด้วยความกรุณาปรารถนาดีอย่างจริงใจ และต่อเนื่อง จนทำให้หมู่ญาติระลึกนึกถึงในฐานะของผู้มีหัวใจของการเป็นกัลยาณมิตรที่แท้จริง ที่คอยประคับประคองหมู่ญาติและคนรอบข้างให้อยู่ในเส้นทางบุญ แม้จะอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ง่ายต่อการชักจูงไปสู่หนทางอันเป็นอกุศล กัลยาณมิตรจะมีลักษณะอย่างนี้ได้

จะต้องได้รับการถ่ายทอดและหล่อหลอมจากการเลี้ยงดู โดยมีคุณพ่อคุณแม่หรือบุพการีหรือครูอาจารย์เป็นกัลยาณมิตร ช่วยชี้แนะอบรมถ่ายทอดจนกระทั่งติดเป็นอุปนิสัย

คุณสมบัติข้อนี้ ถึงแม้กัลยาณมิตรจะชี้แนะพฺร่าสอนอย่างต่อเนื่อง แต่หมู่ญาติก็สามารถรับรู้ถึงเจตนาอันบริสุทธิ์ที่อยู่เบื้องหลังการอบรมสั่งสอนได้ ไม่รู้สึกรำคาญหรือรังเกียจแต่ประการใด

๕. วจนฺทโม แปลว่า อดทนต่อถ้อยคำ คือพร้อมที่จะรับฟังคำปรึกษาซักถามคำแนะนำวิพากษ์วิจารณ์อดทนฟังได้ไม่เบื่อไม่ฉุนเฉียว หมายถึง การอดทนต่อถ้อยคำของหมู่ญาติหรือคนรอบข้าง หมายถึง พร้อมที่จะรับฟังคำปรึกษาซักถามอยู่เสมอ อดทนฟังได้แม้เรื่องการระบายความทุกข์ ความคับแค้นใจจากสภาพครอบครัวยุติ การทำงาน หรือการดำเนินชีวิต หรือคำก้าวร้าวหยาบคายของคนที่ไม่เข้าใจความปรารถนาดีโดยไม่ตอบโต้กลับด้วยความฉุนเฉียวโกรธเคือง กัลยาณมิตรที่มีลักษณะอย่างนี้ได้ จะต้องตระหนักถึงสถานะของกัลยาณมิตรที่ตนเองดำรงอยู่ หากขาดความอดทนโดยแสดงอาการโกรธฉุนเฉียวออกไปเสียแล้ว ก็ย่อมทำให้ตนเองต้องเหนื่อยใจในการทำหน้าที่กัลยาณมิตรที่ไม่สมบูรณ์บนเส้นทางของกัลยาณมิตร

คุณสมบัติข้อนี้ ย่อมทำให้กัลยาณมิตรเป็นศูนย์รวม เป็นที่ยอมรับและคบหาของหมู่ญาติและมหาชนเป็นอันมาก เป็นที่น่ายกย่องสมกับการทำหน้าที่กัลยาณมิตร ที่มีคุณสมบัติข้อนี้อุปมาเหมือนแผ่นดินที่ไม่สะทกสะท้านไม่หวั่นไหว

๖. คมฺภีรฺญญกถิตฺตา แปลว่า แกล้งเรื่องล้าลึกได้ สามารถอธิบายเรื่องยุ่งยากซับซ้อนให้เข้าใจและให้เรียนรู้เรื่องราวที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไป หมายถึงสามารถนำเรื่องที่ยากมาอธิบายให้เห็นภาพพจน์เข้าใจได้ง่าย ทำให้หมู่ญาติทั้งหลายสิ้นความเคลือบแคลงสงสัยในปัญหาเรื่องโลกและชีวิต หรือหัวข้อธรรมะต่างๆ มีความเข้าใจ

จนสามารถนำไปแก้ไขปัญหาก็ประสบอยู่ให้คลายทุกข์ ความกังวลไปสู่ความสุขได้โดยง่าย

กัลยาณมิตรจะมีลักษณะอย่างนี้ได้แสดงว่าทุกลมหายใจจะต้องมีหมู่ญาติอยู่ในหัวใจ คิดแต่จะแสวงหาความรู้มาถ่ายทอดให้หมู่ญาติเข้าใจได้โดยง่าย นับว่ามีหัวใจของการเป็นกัลยาณมิตรอย่างแท้จริง ในคุณสมบัติข้อนี้ ย่อมทำให้กัลยาณมิตรอยู่ในฐานะของผู้จุดประกายความสว่างทางปัญญาแก่หมู่ญาติทั้งหลาย กัลยาณมิตรที่มีคุณสมบัติข้อนี้ อุปมาเหมือนผู้จุดคบเพลิงในที่มืด หายของที่ว่า เปิดของที่ปิด บอกทางแก่คนหลงทาง ให้สิ้นความเคลือบแคลงสงสัย พร้อมทั้งจะเดินไปสู่ หนทางแห่งความสุขอย่างมั่นใจ

๗. โน จฏฐาเน นิโยชเย แปลว่า ไม่ชักนำในอาณานิคม ไม่แนะนำในเรื่องเหลวไหล หรือชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย หมายถึงไม่ชักนำไปในทางเสื่อม หมายถึงประพฤติตนอยู่ในทำนองคลองธรรม ไม่ยอมทำเรื่องที่เป็นความเสื่อมทั้งในเรื่องการงานครอบครัว และการทำหน้าที่กัลยาณมิตร จนหมู่ญาติทั้งหลายถือเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตได้ กัลยาณมิตรจะมีลักษณะอย่างนี้ได้ จะต้องมิปฏิบัติที่จะแยกแยะออกได้ว่า สิ่งใดถูก-ผิด สิ่งใดชั่ว-ดี สิ่งใดควร-ไม่ควร และเต็มเปี่ยมไปด้วยหิริโอตตปปะ คือความละอายบาป กลัวบาป ไม่ยอมกระทำความชั่วแม้มีโอกาสหรือในที่ลับตาคน กัลยาณมิตรที่มีคุณสมบัติข้อนี้ อุปมาเหมือนเครื่องชั่งตวงวัดที่มีมาตรฐานคงเส้นคงวา ไม่มีนอก ไม่มีใน ไม่มีเบื้องหน้า ไม่มีเบื้องหลัง

การทำหน้าที่เป็นกัลยาณมิตร ให้ประสบผลสำเร็จ จำเป็นที่จะต้องฝึกฝนอบรมตนเองให้มีคุณสมบัติตามคุณธรรมของกัลยาณมิตร ๗ ประการ เพื่อให้การทำหน้าที่กัลยาณมิตรเป็นไปอย่างเป็นมิตรแท้ ก่อให้เกิดกำลังใจในการสั่งสมบุญบารมีให้ยิ่ง ๆ ขึ้นไปตามลำดับ กัลยาณมิตรถึงจะมีกำลังใจน้อยแต่ดำรงอยู่ในมิตตธรรม (มิตรธรรม-ธรรมครองใจมิตร (หลวงพ่ोजรัญ ฐิตธมฺโม) ก็นับได้ว่าเป็นทั้งญาติ เป็นทั้งพวกพ้อง

และเป็นทั้งเพื่อนของเรา หลักการคบหา มิตรเพื่อนหรือมิตรเทียม ๔ ประการ

หลักการคบหา มิตรแท้หรือมิตรเทียม ๔ ประการ

มิตรแท้/เพื่อนแท้ (สุทรมิตร) หรือ กัลยาณมิตร ๔ ประการ

๑. มิตรมีอุปการะ มี ๔ ลักษณะ คือ ปกป้องเพื่อนมิให้เป็นผู้ประมาทหรือปกป้อง ช่วยเหลือเพื่อนที่กระทำผิดในความประมาทปกป้องทรัพย์สินของเพื่อนได้ สามารถพึ่งพาอาศัยได้เมื่อยามทุกข์หรือมีภัย เมื่อมีกิจร่วมกันกับเพื่อน ยินดีต่อการออกทรัพย์เท่ากันหรือมากกว่า

๒. มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข เป็นมิตรมีใจดี มีลักษณะ ๔ ประการ คือ บอกสิ่งที่เพื่อควรรู้แก่เพื่อน เรื่องที่เป็นความลับของตนที่ไม่สามารถบอกแก่ผู้อื่นได้ แต่สามารถบอกแก่เพื่อนของตนได้เก็บรักษาความลับของเพื่อนได้ ย่อมรักษาความลับของเพื่อนเพื่อไม่ให้ผู้อื่นล่วงรู้ไม่ละทิ้งเพื่อนในยามทุกข์ หรือ ในยามประสบอันตรายสามารถสละความสุข และชีวิตของตนเพื่อความสุข และชีวิตของเพื่อนได้

๓. มิตรแนะนำประโยชน์ มีลักษณะ ๔ ประการ คือ ห้ามเพื่อนมิให้ประพฤตินในความชั่วแนะนำให้เพื่อนประพฤติอยู่ในความดีให้รู้ในสิ่งที่เพื่อนยังไม่เคยรู้ และช่วยอธิบายให้เข้าใจ บอกทางสวรรค์ให้มิตร ด้วยการแนะนำอธิบายให้เพื่อนเข้าใจการทำความดีแล้วยอมเกิดในสวรรค์

๔. มิตรมีความรักใคร่ เป็นมิตรมีใจดี มีลักษณะ ๔ คือ ไม่ยินดีกับความเสื่อมของเพื่อนยินดีในความเจริญของเพื่อน ห้ามปรามคนที่ินหาหรือติเตียนเพื่อน หรือช่วยแก้ต่างให้ยินดี และส่งเสริมผู้ที่สรรเสริญเพื่อน

คำว่ามิตรแท้หรือเพื่อนแท้เป็นสิ่งที่ใคร ๆ ก็ปรารถนาบางคนมีเพื่อนพ้องมิตรสหายมากมายมีทั้ง

เพื่อนเรียน เพื่อนกิน เพื่อนดื่ม เพื่อนเที่ยว แต่จะหาเพื่อนที่มีคุณสมบัติดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น หายากเหมือนกัน ฉะนั้นคำว่ามิตรแท้ดูเหมือนเป็นถ้อยคำที่ฟังง่าย ๆ แต่หาพบได้ยากเพราะมิตรแท้จริง ๆ นั้นคือผู้ที่เมื่อเราคบหาสมาคมด้วยแล้วนำแต่ประโยชน์สุขมาให้อย่างเดียว เป็นผู้ที่เชื่อถือได้ไว้วางใจได้ คือถ้าวางใจในบุคคลนั้นแล้วเป็นไม่ผิดหวัง

มิตรเทียม/อมิตร (บาปมิตร) ๔ ประเภท

พระพุทธองค์ทรงแจ้งไว้อย่างละเอียดเป็นพิเศษว่า มิตรเทียมมีอยู่ ๔ ประเภท แต่ละประเภทมีลักษณะอย่างไร โดยเอาคุณสมบัติเด่น ๆ ออกมาให้ดูว่ามีอย่างไรบ้างมิตรเทียมมีอยู่ ๔ ประเภทประเภทแรกคือคนปอกลอก ประเภทที่ ๒ คือคนดีแต่พูดประเภทที่ ๓ คือคนหัวประจบและประเภทที่ ๔ คือ คนชวนฉิบหาย ท่านทรงแบ่งไว้ ๔ ข้อถ้าเราอยากรู้ว่าเพื่อนเราเป็นมิตรประเภทไหนก็ดูว่าใครเข้าข่ายข้อไหน เราก็จะรู้ทันที คือ

๑. ผู้ที่มุ่งเอาแต่ประโยชน์แก่ตนฝ่ายเดียว

มี ๔ ลักษณะ ได้แก่ ผู้ที่มีเจตนาหวังเอาทรัพย์สินหรือประโยชน์จากผู้อื่นฝ่ายเดียว โดยมีหวังเสียเปรียบ ผู้ที่มีเจตนาหวังเอาทรัพย์สินหรือประโยชน์จากผู้อื่นด้วยการเสียประโยชน์ของตนแต่เพียงเล็กน้อย เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่มากกว่า ผู้ที่กระทำประโยชน์แก่เพื่อเมื่อยามทุกข์ร้อนเพื่อหวังให้เพื่อนช่วยเหลือ แต่เมื่อพ้นทุกข์ พ้นภัยแล้วก็พยายามปลิดตัวหนีไปผู้ที่คบเพื่อนเพราะเห็นแก่ทรัพย์สินหรือประโยชน์ต่อตน

๒. ผู้ที่มีดีแต่คำพูด มี ๔ ลักษณะ ได้แก่ กล่าว

ยินดี และสรรเสริญกับเรื่องที่เป็นอดีตไปแล้ว กล่าวยินดี และสรรเสริญกับเรื่องที่ยังมาไม่ถึง กล่าวยินดี และสรรเสริญกับสิ่งที่หาประโยชน์มิได้ ไม่นินทา และไม่สนับสนุนในกิจที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าหรือกิจที่ทำให้ตนเสียประโยชน์

๓. ผู้ที่ชอบประจบ มี ๔ ลักษณะ ได้แก่ ผู้ที่

กล่าวชื่นชมหรือสนับสนุนเพื่อน เมื่อเพื่อนกระทำชั่วเป็นนิจ ผู้ที่กล่าวชื่นชมหรือสนับสนุนเพื่อน เมื่อเพื่อนกระทำดีเป็นนิจ ผู้ที่กล่าวชื่นชมหรือสนับสนุนเพื่อนต่อหน้าเป็นนิจผู้ที่กล่าวนิทาลับหลังเป็นนิจ

๔. ผู้ที่ชักนำหรือส่งเสริมเพื่อนในทางเสื่อม

มี ๔ ลักษณะ ได้แก่ ผู้ที่ชักนำเพื่อนให้มัวเมาในการดื่มหรือเสพสุรา และเมรัย อันเป็นเหตุแห่งความประมาทเป็นนิจ ผู้ที่ชักนำเพื่อนให้มัวเมาในการออกเที่ยวในยามวิกาลเป็นนิจ ผู้ที่ชักนำเพื่อนให้มัวเมาในการเที่ยวดูสิ่งบันเทิงเป็นนิจ ผู้ที่ชักนำเพื่อนให้มัวเมาในการพนันเป็นนิจ

บัณฑิตในกาลก่อนเคยกล่าวเอาไว้ว่า แม้ชมพูทวีปจะไร้ซึ่งคนดีก็อย่าพึ่งคบกับคนพาลเลยจงห่างไกลเหมือนคนหลีกหนีอสรพิษร้ายเพราะคนพาลย่อมนำแต่ความวิบัติมาให้ก่อทุกข์ทั้งมวลเกิดขึ้นได้เพราะอาศัยคนพาลการคบกับคนพาลจึงมีแต่เน่าทุกข์มาให้โดยส่วนเดียว

อานิสงส์การเป็นกัลยาณมิตร

มิตรใดที่จะประเสริฐกว่ากัลยาณมิตรนั้นไม่มี เพราะว่ากัลยาณมิตรคือผู้สร้างสันติสุขให้แก่โลก เป็นผู้นำญาติมิตรในการสร้างชาติ ด้วยการทำความดี รักษา ศีล และเจริญภาวนา เป็นผู้ติดตามรักษาสมบัติให้แก่หมู่ญาติ โดยการชักชวนให้ทำทาน เป็นการเปลี่ยนโลกีย์ทรัพย์สินหรือทรัพย์สินภายนอกให้เป็นอริยทรัพย์หรือทรัพย์ภายในคือบุญ ที่โจรหรือภัยธรรมชาติไม่อาจลักพาหรือทำลายได้ และสามารถนำติดตัวไปได้ทุกภพทุกชาติ อีกทั้งยังสนับสนุนให้ปฏิบัติธรรมด้วยการรักษาศีล ๕ ศีล ๘ ชักชวนให้นั่งสมาธิ เจริญภาวนา จนสามารถทำใจสงบหยุดนิ่ง เข้าถึงนิพพานได้โดยง่าย กัลยาณมิตรคือ ผู้นำหลักธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปจุดใน

ดวงใจของชาวโลกให้สว่างไสวด้วยแสงธรรม อันจะนำชีวิตไปสู่หนทางอันประเสริฐ ได้พบกับความสุขอันเป็นอมตะนิรันดร์ จึงจะเป็นผู้มีความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตไปทุกภพทุกชาติ มีความไม่ต่ำเป็นธรรมดา มีโอกาสที่จะได้เวียนวนอยู่ในสุคติภูมิ

๑. ย่อมได้เกิดในสถานที่ที่รุ่งเรืองด้วยศีลสมาธิ ปัญญา

๒. ย่อมมีบุตรภรรยา ตลอดจนบริวารชนที่ตั้งอยู่ในโอวาท

๓. ย่อมเป็นผู้มีเสน่ห์ เป็นที่รักนับถือของมหาชน

๔. ย่อมเป็นผู้มีความทรงจำดี ปฏิภาณว่องไว และปัญญาดี

๕. ย่อมมีอาชีพและกิจการเป็นหลักฐานมั่นคงตลอดไป

๖. ย่อมปลอดภัยจากอัคคีภัย โจรภัย อุทกภัย ราชภัย และศัตรูหมู่พาลทั้งหลาย

๗. ย่อมเป็นผู้มีร่างกายแข็งแรง สมส่วน สง่างาม มีอำนาจมาก

๘. ย่อมมีจิตใจมั่นคง เข้มแข็ง อดทน มีเหตุผล ไม่หวั่นไหวในโลกธรรม๙)

๙. ย่อมไม่บังเกิดในสวรรค์ เมื่อยังไม่หมดกิเลส

๑๐. ได้ดวงตาเห็นธรรม บรรลุุมรรคผลนิพพานโดยง่าย

บัณฑิตในกาลก่อนได้สอนลูกชายก่อนออกจากบ้านว่า ความฉิบหายย่อมขยายวงกว้างออกไปเมื่อคบหากับคนพาลมากไปจงอย่าได้สังคมกับคนพาลเลย เพราะการอยู่ร่วมกับคนพาลมีแต่ทุกข์ซ้ำไปเหมือนการอยู่ร่วมกับศัตรูนั้นแหละดี ๆ จะเกิดขึ้น เพราะคนดีหรือบัณฑิตจะคอยแนะนำสิ่งที่ถูกต้องดีงามเสมอ แต่ถ้าเราหลงไปคบกับคนพาลคนชั่ว ชีวิตจะหมองมัวตกต่ำ พบแต่ความเดือดร้อนทุกข์ยากลำบาก บางครั้งอาจทำให้เราต้องสูญเสียทรัพย์สินเงินทอง เหมือนกัน เพราะเหตุนั้นบัณฑิตรู้ความเปลี่ยนแปลงของตน ดุจห่อใบไม้แล้ว

ไม่ควรเข้าไปเสพอสัตบุรุษ ควรเสพแต่สัตบุรุษ ด้วยว่าอสัตบุรุษย่อมนำไปสู่เนรก สัตบุรุษย่อมพาให้ถึงสุคติ

บัณฑิต คือ คนที่มีใจผ่องใสอยู่เสมอ มีความเห็นถูกต้อง รู้ว่าอะไรดี อะไรชั่ว อะไรถูก อะไรผิด อะไรเป็นบุญ อะไรเป็นบาป ดำเนินชีวิตด้วยสติและปัญญา ทั้งสอนตนเองได้และสอนผู้อื่นได้ ใครไปคบหาสมาคมก็จะได้รับการชักนำให้ละเว้นความชั่ว ทำแต่ความดี ปิดประตูบาปบุญ และนำทางไปสู่สุคติโลกสวรรค์ได้ การคบบัณฑิตจะทำให้เราได้รับการถ่ายทอดความรู้และคุณธรรม ทำให้เราพลอยเป็นบัณฑิต ดำรงชีวิตอยู่ด้วยศีล สมาธิ ปัญญาไปด้วย เปรียบเสมือนใบไม้ที่ห่อหุ้มของหอม ซึ่งจะพลอยหอมตลบอบอวลไปด้วยฉะนั้น การคบบัณฑิตจึงเป็นมงคลอย่างยิ่ง จะทำให้ชีวิตของเราประสบแต่ความสุขความเจริญ

การเป็นกัลยาณมิตรกับปัญหาล้างคมยุค ๔.๐ ในประเทศไทย

ผู้ที่จะเป็นกัลยาณมิตรได้ดีในสังคมยุค ๔.๐ ของบ้านเรา (ประเทศไทย) ยิ่งจะต้องฝึกตนเองให้มีความพร้อมในการให้คำปรึกษา ตอบปัญหาได้อย่างไม่ติดขัด คำสอนไม่ผิดพลาด วางตนได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการให้เกียรติแก่หมู่ญาติ มีความหนักแน่น มั่นคง ไม่หวั่นไหวด้วยลาภ ยศ สรรเสริญ สุข เสื่อมลาภ เสื่อมยศ นินทา ทุกข์ ไม่มีอคติ ลำเอียงเพราะรัก เพราะเกลียด เพราะหลง หรือเพราะกลัว ทำอะไรคงเส้นคงวา โดยเฉพาะเรื่องเวลาและคำพูด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องส่วนตัว ครอบครัว แม้ความรับผิดชอบในหน้าที่การงานและการทำหน้าที่กัลยาณมิตร หากกัลยาณมิตรมีทั้งความน่ารัก และน่าเคารพก็จะเป็นที่น่าเข้าใกล้ และเป็นที่ยึดเหนี่ยวของกัลยาณมิตรและหมู่ญาติทั้งหลาย ผู้นำและผู้ได้รับโอกาสที่ดีในสังคม ต้องทำเป็นตัวอย่างที่ดี หักเป็นที่น่ายกย่อง แต่คนในยุคนี้ ยุคที่สังคมประเทศไทยเต็มไปด้วยการแข่งขัน แทบจะกล่าวได้ว่า เป็นยุคของบุคคล

ที่ขาดคุณสมบัติของกัลยาณมิตรครบทั้ง ๗ ข้อเลย ก็ว่าได้กล่าวคือ

การขาดคุณสมบัติของการเป็นมิตรที่ดี

ข้อ ๑. บีโย (น่ารัก ในฐานะที่เป็นที่สบายใจและสนิทสนม ชวนให้อยากเข้าไปปรึกษา ไต่ถาม) ด้วยคนไทยยุค ๔.๐ เป็นยุคแห่งโลกออนไลน์ เป็นยุคของสังคมก้มหน้า(อยู่กับโทรศัพท์มือถือ) ของเด็กวัยรุ่นสื่อสารกับผู้คนหรือแม้แต่กับครอบครัวก็ผ่านโทรศัพท์มือถือ คนยุคนี้จะเห็นโลกกว้างขวางขึ้น เกิดการลอกเลียนแบบวัฒนธรรมต่างชาติอย่างกว้างขวาง การพูดจาการใช้ภาษาไทยผิดเพี้ยน มีความก้าวร้าวแข็งกระด้าง ในการสื่อสาร ทำให้ขาดความน่ารักในสายตาผู้ใหญ่และผู้สูงอายุหรือแม้แต่เพื่อนในรุ่นราวคราวเดียวกัน

ขาดคุณสมบัติ ข้อ ๒. ครุ (น่าเคารพ ในฐานะประพฤติสมควรแก่ฐานะ ให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ เป็นที่พึ่งใจ และปลอดภัย)

ขาดคุณสมบัติ ๓. กาวนิ (น่าเจริญใจ หรือน่ายกย่อง ในฐานะทรงคุณคือความรู้และภูมิปัญญาแท้จริง) เป็นผู้ฝึกอบรมปรับปรุงตนอยู่เสมอ ควรเอาอย่าง หากผู้ใดคบหาอย่างด้วยซาบซึ้งภูมิใจ คนปัจจุบันหรือแม้แต่ผู้นำในแต่ละระดับชั้นผู้นำครอบครัว ผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำชุมชนหัวหน้าหมวดหัวหน้างานหัวหน้ากลุ่มงาน ผอ.กอง อธิบดีกรม/สำนัก ตลอดจนถึงระดับกระทรวง ระดับประเทศ (ที่ออกทีวีกันอยู่ทุกวัน) เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว ขาดความน่าเจริญใจ หรือน่ายกย่องเป็นอย่างมาก

ในสังคมยุค ๔.๐ จะมนุษย์เงินเดือนจะมีพฤติกรรมที่เข้าสู่การแข่งขัน แย่งชิงกันใช้งบประมาณกันไปดุนานและอบรมปรับปรุงตน ๕-๑๐ คน ใน ๑๐๐ คน จะได้รับสิทธิ์ตรงนั้น แต่อีก ๙๐-๙๕ คน จะไม่มีโอกาสเลย การมันฝึกฝนตนเองต้องใช้งบประมาณ หากเป็นผู้มีรายได้น้อย หรือมีภาระครอบครัวมาก โอกาสที่จะพัฒนาตนเองนั้นย่อมไม่มี

หรือแม้แต่ในตัวของเด็กวัยรุ่นหลังหรือเด็กยุคใหม่ ก็ภาคภูมิใจในฐานะทรงคุณวุฒิที่ค่อนข้างสูงที่พ่อแม่ส่งเสริมให้ร่ำเรียนมา จนบางคนขาดความเคารพในผู้อาวุโส ว่ากล่าวด้วยถ้อยคำที่ดูถูกดูแคลนขณะปฏิบัติงานร่วมกัน เกิดความสูญเสียความเชื่อมั่นในสายงาน เกิดความเสียหายต่องานโครงการต่างๆ ในองค์กร เพราะมีบุคลากรของหน่วยงานที่ไม่มีความจริงใจและเต็มใจที่จะทำงานร่วมกัน ระหว่างผู้ได้รับโอกาสกับผู้ด้อยโอกาส

ขาดคุณสมบัติ ๔. วตุตา จ (รู้จักพูดให้ได้ผล รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไรควรพูดอะไรอย่างไรคอยให้คำแนะนำว่ากล่าวตักเตือนเป็นที่ปรึกษาที่ดี) ในสภาวะของประเทศไทยภายใต้เงื่อนไขการมุ่งพัฒนาวัตถุมากกว่าการพัฒนาคน(ประชาชน) ผู้นำของชาติยังให้ความสำคัญกับประชาชนภายในประเทศเป็นอันดับ ๒ รองจากการพัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้ในการอุปโภคบริโภค มากกว่าการแก้ไขปัญหาปากท้องของประชาชน ทำให้ผู้คนภายในประเทศต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดด้วยตนเอง คนในประเทศจึงมีความอ่อนแอ อ่อนล้าด้านจิตใจเป็นอย่างมาก ในการที่จะประครองตนให้อยู่รอด กัลยาณมิตรในระดับผู้นำทุกด้านของสังคมที่มีไว้ให้หมู่ชนพึ่งพิงช่วยแก้ปัญหาทางออกให้ตนและครอบครัวจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก หากผู้นำด้านสังคมปกครอง ขาดมุมมองอย่างละเอียดรอบครอบ และลึกซึ้งถึงการดูแลประชาชนผู้เป็นกัลยาณมิตรได้ปกครอง “**การเห็นตามความจริง**” เพียงแต่ว่า ทำทุกอย่างเพื่อคำว่าประโยชน์สุขของประชาชนแต่เพียงวาทะการกระทำที่เป็นจริง ขาดความจริง ขาดสภาพการเข้าถึงด้านจิตใจของหมู่ชนโดยรวมภายใต้การดูแลเอาแต่ดูแลกัลยาณมิตรข้างบ้านเป็นส่วนใหญ่มองไม่เห็น สังขะธรรมในสิ่งที่เกิดขึ้น ขาดการชี้แนะความจริงด้วยการใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรองให้ประชาชนรู้และเข้าใจด้วยความจริงใจเมื่อมีเหตุปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาทำให้เกิดนัยแอบแฝงพูดจาออกสื่อด้วยภาษาสั้น ๆ ใน

รูปแบบชี้แจงแบบตัดปัญหาไปวัน ๆ ไม่ชัดเจนโปร่งใส ในทุกเรื่องประชาชนต้องหาข้อมูลสรุปเอง ตามอารมณ์ และสิ่งแวดล้อมชักจูงจึงทำให้เกิดมีมุมมองที่ผิดก่อให้เกิดอารมณ์การจัดการปัญหาด้วยตัวเอง ในระดับล่างจึงเป็นเรื่องยุ่งยากซับซ้อนเกินแก้ไขทำให้ขาดความเป็นกัลยาณมิตรในระดับปกครอง

ขาดคุณสมบัติ ข้อ ๕. วณฺหฺขโม (อดทนต่อถ้อยคำ คือ พร้อมที่จะรับฟังคำปรึกษาซักถามคำแนะนำ วิพากษ์วิจารณ์ อดทนฟังได้ไม่เบื้อ ไม่ฉุนเฉียว และไม่ชักชวนพุดจาสดเสียด) มิตรปัจจุบันขาดข้อความอดทน อย่างมาก ด้วยเวลาอันจำกัดของผู้ให้คำปรึกษาและของผู้มาขอคำปรึกษาความไม่พร้อมจึงบังเกิดขึ้นในระหว่างที่มีมิตรสัมพันธ์ต่อกันด้วยสภาวะที่ลำบากเช่นกัน อาจอยู่ในสภาพอารมณ์ที่มีเหตุปัจจัยต่างกัน ความวุ่นวายภายในจิตของแต่ละคนมาเจอกันจึงมักจะขาดความอดทนซึ่งกันและกันขาดการให้คำแนะนำที่ดี กลายเป็นมิตรพาความวุ่นวายรำคาญใจมาสู่มิตรกริยาที่มีต่อกันประกอบด้วยความรำคาญ รับฟังผิดตรงข้ามอย่างมิได้ตั้งใจ แนะนำไปตามสภาพขาดการวิเคราะห์ให้รอบครอบ ถึงประเด็นปัญหาของเพื่อนอย่างแท้จริง ถึงจะมีความจริงใจมีความปรารถนาดีต่อมิตรมากมายน้อย่างไร หากขาดความอดทนโดยแสดงการโกรธฉุนเฉียวออกไปเสียแล้วก็ย่อมทำให้ตนเองต้องเหนื่อยในการทำหน้าที่กัลยาณมิตรที่ไม่สมบูรณ์บนเส้นทางของกัลยาณมิตร

ขาดคุณสมบัติ ข้อ ๖. คมฺภีรญฺจกถกฺกตฺตา (แถลงเรื่องล้าลึกได้ สามารถอธิบายเรื่องยุ่งยากซับซ้อนให้เข้าใจและให้เรียนรู้เรื่องราวที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไป) การอธิบายสิ่งที่ทำให้หมู่ญาติทั้งหลายสิ้นความเคลือบแคลงสงสัยในปัญหาเรื่องโลกและชีวิต หรือหัวข้อธรรมะต่าง ๆ มีความเข้าใจยาก จนสามารถนำไปแก้ไขปัญหาก็ประสบอยู่ให้คลายทุกข์ ความกังวลไปสู่ความสุขได้โดยง่ายนั้นเป็นเรื่องที่กัลยาณมิตรต้องใช้ฝึกฝน ในคุณสมบัติ ๓.ภาวนี (น่าเจริญใจหรือน่ายกย่องในฐานะทรงคุณคือ

ความรู้และภูมิปัญญาแท้จริง ทั้งเป็นผู้ฝึกอบรมและปรับปรุงตนอยู่เสมอ ควรเอาอย่าง ทำให้ระลึกถึงและ ผู้ได้คบหาเอ๋ยอ้างด้วยซาบซึ่งภูมิใจ) เป็นอย่างมาก เพราะหากกัลยาณมิตรขาดตกบกพร่องในการพัฒนาองค์ความรู้รอบด้าน จะไม่สามารถอธิบายได้อย่างกระจ่างและครอบคลุม เพราะปัญหาทุกปัญหาต่างมีมูลเหตุโยงใยหรือเชื่อมโยงกับสภาวะแวดล้อม

ได้ในทุกเรื่อง ตั้งแต่ดินฟ้าอากาศ จนถึงด้านจิตใจของมนุษย์ด้วยกันในเรื่องนี้พระพุทธศาสนาได้หาทางออก และมีแนวทางมีวิธีแก้ไขปัญหาว้อย่างรอบด้านโดยละเอียด หากกัลยาณมิตรผู้ใดได้ศึกษาแล้วจะเข้าใจทุกปัญหาได้อย่างทอ้งแท และพร้อมปฏิบัติตนเป็นกัลยาณมิตรใน ข้อที่ ๖. นี้โดยไม่ยากแต่ก็ยากยิ่งสำหรับยุค ๔๐ ที่จะแสวงหา กัลยาณมิตรจะมีลักษณะอย่างนี้ได้โดยง่าย เพราะแสดงว่าทุกกลมหายใจของกัลยาณมิตรท่านนี้จะต้องมีหมู่ญาติ หมู่เพื่อน อยู่ในหัวใจ คิดแต่จะแสวงหาความรู้มาถ่ายทอดให้หมู่ญาติเข้าใจได้โดยง่ายอยู่ตลอดเวลา ต้องเป็นผู้เสียสละเพื่อส่วนรวม และคิดทวนกระแสกับคนหมู่ญาติที่มุ่งเรียนมุ่งพัฒนาเพื่อตนเองมากกว่าที่จะทำไปพัฒนาตนไปเพื่อยังประโยชน์แก่ผู้อื่นหากได้คบหากับมิตรที่มีคุณสมบัติในข้อที่ ๖ นั้นนับได้ว่าท่านได้ประสบพบกับบุคคลที่มีหัวใจของการเป็นกัลยาณมิตรอย่างแท้จริง

ขาดคุณสมบัติ ข้อ ๗. (ไม่ชักนำ ไม่แนะนำในเรื่องเหลวไหล หรือชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย) ประพฤติตนอยู่ในทำนองคลองธรรม ไม่ยอมทำเรื่องที่เป็นความเสื่อม ทั้งในเรื่องการงานครอบครัว และการทำหน้าที่กัลยาณมิตร จนหมู่ญาติทั้งหลายถือเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตได้ กัลยาณมิตรจะมีลักษณะอย่างนี้ได้จะต้องมีภูมิปัญญาที่จะแยกแยะออกได้ว่า สิ่งใดถูก-ผิด สิ่งใดชั่ว-ดี สิ่งใดควร-ไม่ควร และเติมเปี่ยมไปด้วยหิริโอตตปปะ คือความละอายบาป กลัวบาป ไม่ยอมกระทำความชั่วแม้มีโอกาสหรือในที่ลับตาคน กัลยาณมิตรที่มีคุณสมบัติข้อนี้ อุปมาเหมือน

เครื่องซึ่งดวงวัดที่มีมาตรฐานคงเส้นคงวา ไม่มีนอก ไม่มีใน ไม่มีเบื้องหน้า ไม่มีเบื้องหลังในคุณธรรมของกัลยาณมิตรข้อที่ ๗ นี้ สิ่งที่คุณในครอบครัวต้องระวังคือ เมื่อลูกหลานท่านก้าวขาออกจากบ้านเมื่อใดนั้นหมายถึงเขาจะไม่เป็นบุคคลในบ้านท่านแล้ว

กล่าวคือ หากอยู่ในวัยเรียนก็จะกลายเป็นญาติสนิทมิตรสหายของเพื่อนนักเรียน บางหมู่รักกันมากขนาดบ้านนอนไม่ได้ต้องไปนอนกับเพื่อน/บ้านเพื่อนหรือที่อื่น ๆ ที่สามารถมั่วสุมกันได้โดยอิสระที่ไม่ต้องมีญาติผู้ใหญ่หรือครูอาจารย์มาดูแลชี้แนะกฎระเบียบให้เป็นที่ยึดใจ หากอยู่ในวัยทำงานก็จะกลายเป็นญาติสนิทมิตรสหายของเพื่อนเจ้านาย ด้วยผลประโยชน์ร่วมกันตนเองเห็นคุณค่าแนะนำสั่งสอนของพ่อแม่ญาติพี่น้องในครอบครัวเดียวกันตามลำดับขั้นของการทำงาน จึงเห็นคุณค่าของบุคคลภายนอกบ้านมีความสำคัญต่อ หากอยู่ในวัยของสังคมผู้นำที่มีกระจายทุกชุมชน ตามนโยบายของภาครัฐที่ว่ากระจายอำนาจสู่ชุมชนและประชาชนในรูปแบบเอาพวกเขาพร้อมให้การควบคุมอย่ามีมโนธรรมและยุติธรรมจึงเป็นอันตรายมากของสังคม หากผู้นำแบบนี้ถูกชักนำให้เห็นแก่คุณค่าของเงินคุณค่าของวัตถุที่นำมาซึ่งประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ขององค์กร ชุมชน ประเทศ และประชาชน ก็มีแต่จะทำให้ครอบครัวองค์กร ชุมชน ประเทศ และประชาชนที่อยู่ภายใต้การดูแลของตนตกต่ำลงสู่ความเสื่อมดังที่เป็นข่าวปรากฏอยู่บนโลกสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต

พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ว่า การไม่คบหาสมาคมกับคนพาลเป็นมงคลของชีวิต เพราะคนพาลมักคิดไม่ดี พูดไม่ดี ทำไม่ดีเป็นปกติ ชอบชักนำไปในทางที่ผิด ผู้ที่เข้าไปใกล้จึงมักมีความคิดเห็นผิดตามไปด้วย ดังนั้นผู้ที่ปรารถนาความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต จึงจำเป็นต้องหลีกเลี่ยงให้ห่างไกลจากคนพาล จึงจะไม่นำพาชีวิตตนและชีวิตของคนที่คุณรักใคร่ ไปสู่ความเสื่อมในแหล่งอบายภูมิทั้งหลายทั้งปวงเพราะปัญหาสังคมเปลี่ยนแปลงตาม

ยุคสมัย ด้วยเหตุปัจจัยใดก็ได้ใคร่ใคร่ได้ใคร่ใคร่ใคร่อยู่รอดทำให้เกิดสภาพแย่งชิงดีขาดธรรมะของการครองตนครองเรือน

กัลยาณมิตรกับงานชุมชน

ทำหน้าที่ในการให้คำแนะนำและแนะแนวให้ผู้ที่มีความทุกข์และสังคมที่ตกอยู่ในยามวิกฤติชุมชนได้อย่างมีคุณธรรมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑. ด้านความสัมพันธ์ของสังคมเกิดขึ้นจากการที่บุคคลมีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูลของกัลยาณมิตรของกลุ่มคนที่เป็น นักเรียน ครู พ่อ แม่ ชุมชน ผู้นำต่างต้องมีความใจต่อกัน มีเมตตาธรรมต่อกันพร้อมที่จะเข้าใจซึ่งกันและกัน ร่วมมือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างรู้รักสามัคคี

๒. ด้านการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ทั้งที่โดยตนเอง และการเรียนรู้จากผู้อื่นเรียนรู้จากท่านที่เป็นกัลยาณมิตร ที่มีประสบการณ์ ผ่านร้อนผ่านหนาวเป็นผู้มีประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาหาช่วยชี้แนะจนสามารถเรียนรู้ และฝึกฝนตนเองให้อยู่รอดได้โดยสัญญาติญาณ มนุษย์ได้เรียนรู้จากการเผชิญปัญหา การลองผิดลองถูก การเลียนแบบ การฝึกหัดทำซ้ำ ๆ เรียนรู้ข้อผิดพลาดเก็บไว้เป็นประสบการณ์ การเรียนรู้เช่นนี้จะพัฒนาได้มากขึ้นถูกต้องรวดเร็ว โดยมีกัลยาณมิตรคอยช่วยเหลือเป็นที่ปรึกษา

๓. ด้านการระดมความคิด กัลยาณมิตรมีบทบาทสำคัญมากเพราะขณะที่ชุมชนเกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันจากสมาชิกในกลุ่มย่อมเกิดปัญหาขัดแย้งกันอย่างแน่นอนหลักการนี้ เน้นกระบวนการกลุ่มในการแก้ปัญหาเมื่อบุคคลเผชิญปัญหาที่รุ่มลึกลับรุนแรง จิตที่ทะยานอยาก ความโกรธและความหลงผิดนั้นทำให้บุคคลมีอารมณ์วู่วาม ขาดการพิจารณา ใช้อารมณ์ ตัดสิน โดยเข้าข้างตัวเองเป็นใหญ่ สงสารตนเอง มีอคติ การแก้ไขปัญหาจึงมักผิดพลาดซ้ำเติมผลร้ายรุนแรงเพราะความเก็บกดของตนเอง หากมีเวทีให้เขา ได้มีโอกาสระบายความรู้สึก

นึกคิด มีผู้รับฟังปัญหาและมีใครสักคนหนึ่งที่เป็นกัลยาณมิตรแสดงความเห็นใจ เข้าใจและช่วยแนะทางแก้ปัญหา นั้นนับเป็นโชคอย่างยิ่ง สำหรับผู้ที่กำลังเผชิญปัญหา เวลาที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มจะช่วย ผู้อื่นผ่อนคลายความเครียด และอารมณ์ สามารถเข้าใจเหตุปัจจัยของปัญหา ในมุมมองของผู้อื่น และปัจจุบันมีการนำผู้เคารพหนี้อในหมู่บ้าน มาเป็นผู้เชื่อมความสัมพันธ์เป็นคนกลางคลี่คลายปัญหา

๔. ด้านคุณธรรมกัลยาณมิตรต้องมั่นคงเอนทนเองเสมอต้องรู้จักบังคับตนเอง ให้อยู่ในหลักธรรมตลอดเวลาและหากการมีผู้มาคอยเตือน และชี้แนะต้องน้อมยอมรับต้องไม่มีทิฐิถือตนให้ผู้อื่นอึดอัดไม่กล้าเข้าใกล้ และต้องฝึกตนปฏิบัติได้ถูกต้องตามคุณธรรมมากขึ้น การยอมรับซึ่งกันและกันลดอัตตาการยึดมั่นถือมั่น ทะนงตนลดความหวาดระแวง

๕. เมื่อกัลยาณมิตรเผชิญปัญหา และตกอยู่ในสถานการณ์ที่คับขันมักทำให้เกิดความสับสน ความทุกข์ใจความไม่พึงพอใจอาจทำให้เป็นคนขาดเหตุผลมีอคติ และขาดความรอบคอบ จนอาจนำไปสู่การตัดสินใจแก้ปัญหาในทางที่ผิดกัลยาณมิตรต้องน้อมยอมรับการมีผู้คอยชี้แนะ ด้วยหลักการที่ดี ย่อมช่วยให้แก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ถูกต้องได้เข้าตำราผองเข้าตาตน ต้องให้กัลยาณมิตรท่านอื่นช่วยเอาผองออกให้ ดังนี้

กัลยาณมิตรกับการแก้ปัญหาสังคมด้วยมรรคมีองค์ ๘

การดำเนินชีวิตที่ดังามเรียกว่า “มรรค ๘” ของกัลยาณมิตร “ความจริงเกี่ยวกับชีวิต” ความจริงเป็นสิ่งที่อยู่ตามธรรมชาติของกิเลสตน ที่มีมากขึ้นตามความเจริญด้านวัตถุนิยม มนุษย์กำลังย้อนเข้าสู่ปรัชญาวัตถุนิยม ถือว่าวัตถุมีความสำคัญ และต้องการเอามาเป็น ประโยชน์ส่วนตน ทำให้จิตใจมนุษย์กระด้างขึ้น ถ้ามว่ามนุษย์ช่วยตัวเองได้ทั้งหมดไหม ไม่เลยยังคง

ต้องพึ่งพาอาศัยกันตามกฎหมายของธรรมชาติเหมือนเดิม แต่ความเห็นแก่ตัวด้วยหลงในวัตถุที่ปรุ่งขึ้น ตามความเจริญด้านเทคโนโลยีที่ล้ำสมัยช่วยอำนวยความสะดวกให้มนุษย์ คงอยู่อย่างสุขสบาย ถือการครอบครองวัตถุที่เท่าเทียมกัน เป็นศักดิ์ศรีของสังคม จึงแสวงหาลิขสิทธิ์ของพระพุทธรูป เก่งแย่ง ชิงดีกันแม้ว่าต้องลงมือทำลาย ซึ่งกันและกัน ก็เต็มใจกระทำการอย่างขาดสติและมโนธรรม แย่งชิงสิ่งของ แย่งชิงพื้นที่ ไม่มีหลักไตรลักษณ์ ความเป็น อนิจจัง ทุกขังและอนัตตาจะมีก็แต่ขอเพียงให้ได้มาเพื่อประโยชน์แห่งตนการเป็นกัลยาณมิตรในปัจจุบันจึงเป็นเพียงสภาพปลอม ๆ ไม่เป็นไปตามหลักธรรมของพระพุทธรูปที่พบเห็นได้โดยทั่วไปกัลยาณมิตรที่แอบแฝงมาด้านความเชื่อ ในทางที่ไม่ถูกต้องเป็นธรรมกับมนุษย์โลกมักนำมาอ้างเพื่อการครอบครอง

กัลยาณมิตรที่ดีในบทบาทที่ถูกต้องของมรรค ๘

กัลยาณมิตรมีบทบาทอย่างมากที่จะชี้แนะแนวทางให้ผู้คน เข้าถึงหลักคำสอนของพระพุทธรูปศาสนา ให้หลักของการปฏิบัติตนให้อยู่ในหลักธรรม ของมรรค ๘ ที่เป็นหลักธรรมที่พุทธบริษัททุกคนต้องยึดถือและน้อมนำมาปฏิบัติกล่าวคือ

๑. สัมมาทิฐิ (คิดชอบ) หมายถึง กัลยาณมิตรต้องเป็นผู้มีความเห็นที่ถูกต้อง ที่ชอบตามคลองธรรม เช่น เห็นว่าทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว ไม่ลำเอียงในการตัดสินความ ต้องเป็นกลางไม่เห็นแก่พวกพ้องและที่น้องทุกคนต้องมีความเท่าเทียมในใจของเราเสมอญาติ

๒. สัมมาสังกัปปะ (ดำริชอบ) หมายถึง กัลยาณมิตรต้องเป็นคนที่มีความคิดที่ถูกต้อง ไม่โลภ โกรธหลง เข้าถึงความไม่พยายาบาท ความไม่เบียดเบียน และไม่มักมากในกามขณะมีส่วนร่วมในการตัดสินความ ซึ่งประกอบ ไปด้วยการเว้นจากการพูดเท็จโกหก พูดจาเชื่อถือไม่ได้พูดหยาบคายพูดผู้คนขาดความเชื่อถือ

๓. สัมมาวาจา (วาจาชอบ) หมายถึง กัลยาณมิตรในข้อนี้ ต้องมีวิสุตจิต ๔ เว้นจากการพูดปด พูดเพื่อเจ้อ พูดสอเลียด พูดไม่หน้าเชื่อถือ

๔. สัมมากัมมันตะ (ปฏิบัติชอบ) หมายถึง กัลยาณมิตร ต้องตั้งเจตนาละเว้นจากการฆ่าสัตว์ ตัดชีวิตละเว้นจากการไม่ลักทรัพย์สินผู้อื่นและการไม่ประพฤติดิฉินในกามทั้งหลายอย่างเคร่งครัดต้องไม่ใช้การมีผู้นับหน้าถือตามาเบียดเบียนผู้อื่นให้ได้รับความเดือดร้อนเป็นผู้ตั้งมั่นในพรหมวิหาร ๔ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา กล่าวคือให้อภัยละเว้นความชั่วทั้งปวง ยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีและปล่อยวางเมื่อมีความพยายามสูงสุดแล้วในการช่วยเหลือแนะนำผู้อื่นแต่เขายังไม่ยอมรับฟัง ต้องหันมาใช้สุภาวศิตที่ว่า สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม

๕. สัมมาอาชีวะ (หาเลี้ยงชีพชอบ) หมายถึง กัลยาณมิตรต้องประกอบสัมมาอาชีพในทางถูกต้องมีความสุจริต ไม่คดโกงและไม่หาเลี้ยงตนในทางมิชอบทั้งปวง หรือชักนำให้ผู้อื่นประกอบสัมมาอาชีพในทางถูกต้องห้ามแนะนำให้เกิดการครอบงำกันในกลุ่มของตนโดยเฉพาะผู้นำทั้งหลายในสังคม

๖. สัมมาวายามะ (ความเพียรชอบ) หมายถึง กัลยาณมิตรต้องมีความเพียรพยายามที่ถูกต้อง ตั้งใจประกอบจิตใจตนเอง ที่จะป้องกันมิให้อกุศลธรรมอันลามกที่ยังไม่เกิดบังเกิดขึ้นละอกุศลธรรมอันลามกที่บังเกิดขึ้นแล้วและทำให้อกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดนั้นให้บังเกิดขึ้น

๗. สัมมาสติ (สติชอบ) ข้อนี้สำคัญมาก ที่กัลยาณมิตรต้องคำนึง หมายถึง การมีสติกำหนดระลึกอยู่เป็นตลอดว่ากำลังทำอะไร กำหนดรู้สภาวะที่เกิดขึ้นจริงในขณะปัจจุบัน หรือในทางปฏิบัติธรรมเราเรียกว่า สติปัฏฐาน ๔ อันประกอบไปด้วย กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน และธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน เพราะหากกัลยาณมิตรขาดข้อนี้แล้วย่อมนำมาซึ่งความเห็นผิดเป็นชอบได้ในทุกข้อของมรรค ๘

๘. สัมมาสมาธิ (สมาธิชอบ) หมายถึง คือ กัลยาณมิตรต้องเป็นผู้มีความ ตั้งใจมั่นโดยถูกต้องทางความตั้งมั่นแห่งกุศลจิตในอารมณ์อันใดอันหนึ่งไม่ฟุ้งซ่านเป็นสมาธิที่มีรากฐานจากการกำหนดรู้ในสติปัฏฐานทั้ง ๔ คือ กาย เวทนา จิต และธรรม ต้องมีอิทธิบาท ๔ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ความเป็นผู้รู้จักคิดเป็นความมีเหตุผล คือ การพิจารณาด้วยปัญญา อะไรเป็นคุณเป็นโทษประโยชน์มิใช่ประโยชน์ (โยนิโสมนสิการ) มองสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง ด้วยเหตุปัจจัย มุมมองที่เป็นคุณต่อการพัฒนาตนเองที่เอื้อต่อจิตใจ การแนะแนวที่มุ่งให้บุคคลรู้จักคิดก่อให้เกิดผลดี คือ ทำให้เข้าใจสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องเมื่อมีความรู้ที่ถูกต้องก็ส่งผลให้มีการปฏิบัติถูกต้องตามไปด้วย ขณะเดียวกันก็ส่งผลต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม การอยู่ร่วมกันของมนุษย์ที่สำคัญก่อให้เกิดผลดีต่อชีวิตของตนเองการรู้คิด เป็นการค้นหาความจริงมองเห็นความเป็นจริงของสิ่งนั้น สืบสาวหาเหตุปัจจัยส่วนแบบที่สอง มองให้เป็นธรรมโอสธเพื่อขโมยจิตใจ ถ้ามองเป็นยาพิษ ต้องพัฒนาวิธีคิดใหม่ด้วยโยนิโสมนสิการคิดในทางเห็นอกเห็นใจจิตใจประกอบด้วยเมตตา เป็นการเพิ่มความชุ่มชื้นให้กับหัวใจ มรรคมองค์ ๘ จะเป็นองค์คุณอันมีคุณค่ายิ่ง ในการช่วยสนับสนุนให้ปฏิบัติตนเป็นกัลยาณมิตรอย่างมีคุณภาพและสมบูรณ์ตามหลักธรรมของพุทธศาสนาอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในเชิงแสดงความคิดเห็นเรื่อง ปัญหา กัลยาณมิตรในทัศนะของข้าพเจ้า ตามสถานะสังคมยุคปัจจุบัน

ตามธรรมชาติของมนุษย์แต่ไหนแต่ไรมา มนุษย์อ่อนแอด้านจิตใจมากและช่วยตนเองไม่ได้ทั้งหมดและด้วยกิเลสที่อยากมีเป็นปกติชน ที่วิ่งเล่นอยากได้วัตถุนิยมที่ทันสมัย มาอำนวยความสะดวกแก่ตนอย่างสูงสุดจึงโหยหาบุคคลอันจะมาเป็นตัวช่วยให้ดำเนินการได้สำเร็จทำให้มีบุคคลประเภทกัลยาณมิตร

ปลอมๆ นำจุดอ่อนของเขาเหล่านั้นไปแสวงหาประโยชน์ใส่ตนเอาความไม่ประสบความสำเร็จในการดำรงชีพของคนมาเป็นแนวทางแสวงหารูปแบบการหาเงินใหม่ ๆ สร้างตัวตนเองเป็นกัลยาณมิตรในรูปแบบกลุ่มธุรกิจแสดงความหวังดีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกันมีรูปแบบการกระตุ้นความอยากของมนุษย์ในรูปแบบแปลกๆ โครงการสร้างจิตสำนึกที่มาในรูปอบรม สร้างเสริมการเป็นกัลยาณมิตรปลูกและซุก จิตใต้สำนึก ให้เอาชนะกฏธรรมชาติ ในตัวเอง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่อยากได้ อยากมีอยากเป็นเป็นการกระทำในรูปแบบ“อุปาทานหมู่”ข้อดีก็คือได้กัลยาณมิตรใหม่ที่มีทัศนคติและความฝันความมุ่งหวังเดียวกันข้อเสียคือ กัลยาณมิตรกลุ่มนี้จะกลายเป็น ศัตรูและคู่แข่งทางธุรกิจในอนาคต และที่สำคัญก็ช่วยได้แต่คนที่ร่ำรวยอยู่ดี เพราะคำฝึกอบรมภายใต้ความหวังดีแพงมาก ๆ จนหมดสติ

ดังนั้น การคบกัลยาณมิตรในความเห็นของข้าพเจ้า อาจปัญหาการมีได้พบกับมิตรที่ไม่ถูกใจ หรือไม่ตรงกับคุณสมบัติของเพื่อนกัลยาณมิตร ของท่านที่มีอยู่ครบ ๑๐๐ %ท่านต้องเป็นผู้มีพรหมวิหาร ๔ เพื่อรักษาความดีอันยิ่งใหญ่ที่มีต่อกันไว้ ท่านอาจเกิดปัญหาในการคบมิตรที่เกิดขึ้นทำให้รู้สึกคัดใจบ้างท่านต้องนึกถึงออกเขาออกเราในยุคแห่งการต่อสู้ดิ้นรน ต่างคนต่างต้องดูแลครอบครัวให้อยู่รอดในสังคมเพราะแม้แต่มิตรของเราเอง ก็อาจเป็นมิตรที่ดีครบถ้วนเช่นกันต้องให้คำนึงถึงคุณสมบัติกัลยาณมิตรของเราที่ปฏิบัติต่อเขาก็ไม่ครบถ้วนเช่นกันขอให้เรามีใครสักคนที่เป็นเพื่อน เป็นมิตรที่จริงใจและมีเวลาให้เรายามเกิดปัญหา ในยามที่เราต้องการกัลยาณมิตร ก็เพียงพอเพราะในสภาพสังคมนี้การคบมิตรจะมีปัญหาส่วนบุคคล ที่ต้องพบเจออย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กล่าวคือ

กัลยาณมิตร กับ ปัญหาด้านจิตใจ

มิตรแท้ในครัวเรือนหากไม่มีเวลาให้กัน ความจริงใจ การห่วงหาอาทรจากญาติพี่น้อง สามเณรยา บุตร

ธิดา หรือเพื่อนอุปถัมภ์ค้ำจุน กันแต่ก่อนเก่า จะหายไป ด้วยตามเวลาที่หายไปต่างคนต่างพึ่งพาตนเองได้ขาดการแสดงความรักเคารพแสดงต้นอ่อนนุ่มต่อผู้ใหญ่อย่างจริงใจ ถือถือ ก้าวร้าว และเริ่มทอดทิ้งบุพการีสายใยแห่งความผูกพันการร่วมทุกข์ร่วมสุข เมื่อเวลาที่จะดูแลซึ่งกันและกันขาดหายไปข้ออ้างที่ตามมาคือ “ไม่ว่างงานยุ่ง ไม่มีเวลา หรือว่างไม่ตรงกัน” จิตของฝ่ายตรงข้ามฝั่งที่มีปัญหา จะเศร้าสลดเป็นทวีคูณจะเกิดกระแสน้อยใจคิดมากสาปพัต บางรายโกรธกันชั่วชีวิตความเป็นมิตรขาดหายไปกับการไม่มีเวลา

มิตรร่วมงานเพื่อนสนิทที่วางใจจะอาจเหลือน้อยลง มีแต่คำว่าเพื่อนร่วมงาน เพื่อนที่ทำงานวันดีคืนดีเพื่อนสนิทหันตัวเองมาเป็นหัวหน้างาน หรือเจ้านาย ความเป็นเพื่อนขาดหายไปเพราะคำพูดที่เคยเป็นกันเองจะกลายเป็นคำสั่งเข้ามาแทนเมื่อเหตุการณ์พลิกผันการคบมิตรจะเป็นอันตรายอย่างยิ่งกับตนและครอบครัว เพราะความทุกข์ใจที่ขาดเพื่อนที่ดีและเมื่อยามทุกข์อย่างใดก็ต้องมีเพื่อน จึงเป็นจุดอ่อนให้ไปคบมิตรที่ให้โทษ ๔ ประการ ดังกล่าวลูกหลานเราพาอันตรายมาสู่ครัวเรือน

แนวทางแก้ไขอย่างไรจึงพ้นทุกข์จากการมีมิตรต้องห้ามหรือมิตรเทียม

ผู้รายงานมีเพื่อนเป็นครูอาจารย์หลายท่านที่บ่นให้ฟังว่า เด็กในโรงเรียนปัจจุบัน เหลือเพียงห้องเรียน ๑-๒ ห้องเรียน เท่านั้นจาก ๔-๖ ห้องเรียน ที่เป็นเด็กตั้งใจเรียนเป็นเด็กใฝ่เรียนนอกนั้นเป็นเด็กที่ไม่ใส่ใจเรียนเป็นส่วนใหญ่ เด็กยุคออนไลน์วัน ๆ ก็มัวหมกมุ่นอยู่กับมือถือ แทนตำราเรียนฟังดูแล้วน่าใจหายที่เยาวชนของครอบครัวอันเป็นอนาคตของชาติ ที่คนทั้งประเทศมุ่งหวังว่าจะเป็นประชาชนที่ดีของชาติในวันข้างหน้า คงเหลือน้อยลงทุกวันในสังคมบ้านเรานั้นหมายถึงกัลยาณมิตรที่ดีในสังคมต้องลดน้อยถอยลงไปด้วย

สมาธิ สติ และมรรคมงคล ๘ เท่านั้นที่จะพาตนเป็นคนดี นานาและครอบครัวยุติสังคมชุมชนที่ดี สติจะช่วยคัดกรองกัลยาณมิตร น้อมนำเข้ามาช่วยแนะนำแก้ไขความเดือดร้อนของชีวิตอย่างถูกต้อง เริ่มต้นที่ตัวเราเริ่มต้นที่ตัวเราตั้งมั่นการเป็นกัลยาณมิตรที่ดี เพื่อแผ่ความช่วยเหลือไปสู่บุคคลอื่น คอยชี้แนะแนวทางทุกครั้งที่มีโอกาสทำได้ต่อมวลมนุษย์ให้มากขึ้นเราต้องมองข้ามความอยากที่เป็นตัวน่ายิ่งก่อให้เกิดปัญหาหรือความทุกข์ด้วยปัญญาของกัลยาณมิตรเราสามารถพัฒนาปัญญาให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับชีวิตของตนเองและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว แบบเดินสายกลาง เข้าใจธรรมชาติ เข้าใจสังคมรัก โลก โกรธ หลง ที่เขาก็มีเสมอเรา เขาต้องการที่พึ่งพิงผู้อื่นๆ เหมือนเรา แก้ไขปัญหาสังคมที่ขาดแคลนกัลยาณมิตรได้

การเรียนรู้ หรือ การศึกษาก่อให้เกิดปัญญา และมนุษย์เป็นสัตว์ที่สามารถฝึกได้ สอนได้ ถ้ายอดคุณงามความดี ศีลธรรมอันดีงามจากรุ่นหนึ่งสู่อีก รุ่นหนึ่งได้ จึงจะได้ชื่อว่ามนุษย์สามารถพัฒนาตนเองทั้งกายและจิตใจตามหลักของพระพุทธศาสนา เมตตาตนและเมตตาผู้อื่น รู้จักตน รู้จักผู้อื่น ความสุขด้วยการให้มากกว่ามีความสุขด้วยการรับ เชื่อในกฎแห่งการกระทำตามหลักพระพุทธศาสนา แล้วคุณจะได้พบกับกัลยาณมิตรตามหลักธรรม อย่างแท้จริงปัจจุบันนี้มีหลายท่านกำลังสวามิภักดิ์ของพระบรมโพธิสัตว์ทำหน้าที่เป็นยอดกัลยาณมิตรชักชวนคนให้มาฟังธรรม ทำทาน รักษาศีล และเจริญภาวนา เป็นจิตอาสา บรรเทาทุกข์ภัยให้สังคมการทำหน้าที่ยอดกัลยาณมิตรนี้ เป็นหน้าที่อันทรงเกียรติ และจะเป็นเกียรติประวัติของชีวิตอันงดงาม เมื่อใดที่เราสามารถทำใจหยุดนิ่งได้อย่างสมบูรณ์แล้วย้อนกลับไปดูประวัติศาสตร์อันงดงามของตัวเองได้ ความปลื้มปิติจะบังเกิดขึ้น จะปิติและภาคภูมิใจในตัวเองทีเดียวที่เราได้ทำสิ่งที่ทำได้ยาก แต่ก็ทำได้สำเร็จมาแล้ว

บทสรุป

กัลยาณมิตรคือเพื่อนแท้, เพื่อนดี, เพื่อนผู้หวังดี, มงคลคุณ ๗ ประการหรือมิตรแท้ที่ควรคบหา ๔ ประการ ซึ่งจะตรงกันข้ามกับ อมิตร มิตรต้องห้าม หรือมิตรเทียมที่ไม่ควรคบหา ๔ ประการ และหาได้ง่ายกว่ามิตรแท้บนโลกใบนี้แต่ธรรมชาติของมนุษย์นั้นต้องมีความสัมพันธ์กับมนุษย์ด้วยกันธรรมชาติของมนุษย์ต้องการเพื่อน ต้องการสังคมที่ดีในสังคมที่มีความเห็นแก่ตัวอย่างมากในปัจจุบันทำให้เกิดการขาดแคลนกัลยาณมิตรที่ดีเป็นอย่างมาก

การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตน การฝึกฝนตนให้เป็นกัลยาณมิตรที่ดีในมรรคมงคล ๘ มีความจำเป็นอย่างยิ่งการศึกษาวิชาปรัชญาจะพัฒนาตนให้เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนกระบวนการคิดช่วยให้เกิดปัญญาช่วยให้เข้าใจถึงความเป็นจริงของธรรมชาติของมนุษย์ ทำให้สามารถมองเห็นแนวทางที่ปฏิบัติต่อมนุษย์ ด้วยความเข้าใจและเลือกคบมิตรร่วมโลกอย่างมีสติจึงฝึกเป็นผู้ให้ มากกว่าการเป็นผู้ร้องขอย่อมมีส่วนช่วยจรรโลงสังคมให้อยู่ดีมีสุข ก่อให้เกิดมิตรในเรือนใจ ก่อให้เกิดความรัก ความสุข ความมั่นคงของสังคมโลกอย่างกว้างขวาง อันเป็นที่ปรารถนาของมวลมนุษยชาติ จึงมีเวลาให้กับมิตรแท้ที่ได้พบแล้ว วันนี้เขาเป็นกัลยาณมิตรให้กับแน่นอนวันข้างหน้าเขาก็ต้องความการกัลยาณมิตรจากคุณเช่นกันความจริงใจ ความเอื้ออาทร ความไม่เอารัดเอาเปรียบ การให้ซึ่งกันและกันทั้งทางกายวาจา และใจ จะมีคุณค่ามากกว่าเงินที่คุณยื่นให้เขาด้วยความไม่เต็มใจแค่ช่วยเหลือเพราะความเป็นเพื่อนเพราะคุณค่าของเงินมีแค่ช่วยคืนบรรเทาทุกข์ได้แค่ชั่ววันแต่คุณค่าของจิตใจ ที่มอบให้กันจะคงอยู่ตลอดไปเกิดมาแล้วภายใต้ร่มโพธิ์พระพุทธรูปศาสนา จึงทำหน้าที่มนุษย์ตามหลักธรรมกัลยาณมิตรให้สมบูรณ์เถิด



บรรณานุกรม

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (ปี ๒๕๕๓) **คุณสมบัติของกัลยาณมิตร**. หนังสือพุทธธรรม ฉบับขยาย, กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์พลธรรม์

สรวิชัย ดวงชัย. (๒๕๕๘) **แนวคิด หลักการและแนวปฏิบัติ**. จิตวิทยาการแนะแนวเชิงพุทธ www.mcu.ac.th/site/curriculum_main.php สืบค้นเมื่อ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

พระสุตตันตปิฎก ที่มณิกาย ปาฎิกวรรคแปล <https://www.thepathofpurity.com/home/พระไตรปิฎก-pdf/แปล ๙๑ เล่ม/มมร/เล่ม ๓ ภาค ๒>. สืบค้นเมื่อ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

